

ARRET

Rentet dre ar Honcour Assis d'eus ar guear a Chartres , arrondissamant ar C'hastel-Din , pehini a gondaon d'ar boan d'eus ar maro an anno d'eus a Lauranç BARDET , oajet a dri bloas var'n-uguent , guinidic eus a Bonval , cavit coupabl da veza assassinet e vestr , e vestres hac ar vates , gant tri brigand all eveltan . — Bardet e-hunan a voue guillotinet en Chartres ; an tri all zo bet devoret gant ky ar meliner . — Ar pes zo recitet d'eus ar gondaounacionnou-mà ne zeclaran ket .

RECIT

**COMPOZET VAR SUJET MALHEURIOU TERRUBL ,
DISTROET DIVAR AR CHOPI GALLEC.**

Var tòn guerz Laut MICHEL , assassinet er Ponthou .

Arrêtit oll Bretonnet
Mouvamant ho calon ,
A tostait da glevet
Ar recitou guirion ,
Zo deut Demp var eur c'hopi
En proposiou gallek ,
Ha me zeu d'en declari
Hirio en brezonnek .

Ar pes a zo burevet
Er buro justigou ,
A gredan zo c'hoarvezet
Egal d'ho rapportehou ,
Lec'h hon d'eus da retardi
A compren mad enne ,
Evit ampech da derri
Gourc'hennou Doue .

Er meaz a baros Bonval ,
A zo d'imp rapportet ,
A sorti eur c'hriminal ,
A uguent vloaz oajet ;
Arrêti reas , ar mechant ,
Da roula e vicher
En ty Daniel Gordant
En etat meliner .

Au nombr deus a dri bla
Eo conflet en ty ,
Mes pa gommanças diboella
E ret en ranvoi ;
Dre m'an devoa commancet
Heuill goall gompagnuez ,
Hac eur vuez direglet
D'eus e c'hardieguez .

Daniel en amzer-ze
Zo e ramas arc'hant ,
Dre m'en d'oa promesse
Evit eur beamant ,
Ma lavar an imprudant
D'e vignonet impi :
— « Demp betec melin Cordant
» Hac e pillfomp enni. » —

Pêvar e c'hes ar rese ,
Da boënt an hanter-nôs ,
Hac antren sioul en ty-se
Vit bea serret clôs ;
Cetu int 'no flijadur
O verza ho ene ,
Pa velont e maïnt assur
Da heuill ho bolonte .

Daniel hag e bried ,
Zo er memeus guele ,
Ar vates zo ecartet
Eun tamic dioute ,
E maïnt o zri assambles
Contant bras reposet ,
Vit o divea nosvez ,
An dê ne velfont ket.

Mont a ra tri eretik
Hunan da bep hini ,
Gant goulou an domestik
A chom da escoirti ;
Muntret o d'eus an tri-ze
En eur memes kardeur ,
Finissa reï o bue
En eur memes malheur .

An domestik , sonj ifern ,
So avel en e ben ,
Var boës e zorn e letern ,
Dre ar gamp e pourmen ,
Ma remerk ar monstr cruel
Cordant e remui ,
Skei 'ra teïr guech e gontel
'Bars er memes gouli .

Chom a reont da rodal
A redek ar c'hampchou ,
Da veska ha da furchal
Dindan an alc'hoeyou ,
Kent ma commançont disken
En traon ar skalierou ,
E chafrik ar goad kristen
Dindan sol o boutou .

Abers a voa inhumen ,
Depouillet an tènsor ;
Ar c'hy a dor e chaden ,
A dont en tal an nôr :
Tri anê a renk mervel
Gantan en bord an ty ,
Ar bevare zê ar mevel ,
Hac a ell echapi .

Tapet ê a garotet ,
Evel eun torfetour ,
An tri all zo decedet
Ne all ket e sicour ;
Chetu Bardet ar faro ,
Achu e joaüsdet ,
E touguen oal ar maro ,
Ken a vo dibennet .

Kent m'an d'oa parlantet
E oa ed d'an douar ,
Dent all loën en d'eos merket
En daou dû enn he c'har ;
Comprenet e teui eur c'hy
Da veza d'ê barner ,
A da renta testeni
Eneb o guell amser .

Bardet a gri e pignat
Gant ar chafot d'an nec'h :
— « Jesus bed d'in avocat ,
» A soutenit va bec'h ;
» Mervel a rân er beril ,
» Da dri bloaz varn-uguent ,
» A lakat var va famill
» Eun tarch a ziskient . » —

Selaouit coms an arrêt
E skeï var e bultrin ,
A brononç Loranç Bardet ,
Dirac ar guillotin :
— « Digant Jesus me c'houlen
» Ar pardon d'hon ene ,
» Ha d'ann oll dorsetourien
» A varvo hor goude . » —

Cetu arm ar gruelder ,
Var Loranç diskennet ,
Suppliomp oll hor Zaiver
D'hor preservi er bed ;
Goulenomp c'hoas digantân ,
Goude hor preservi ,
Ma vezimp fidet dean
A derc'hel d'er meuli.

Bars en arrondissamant
Douar ar C'hastel-Din ,
E finis Bardet mechant
E oll viçou malin ;
Ranket en d'eus bet ruilla
Goad e vuez impi ,
Ebars en paros Bonneval ,
D'an nech'a Normandi.

FIN.

Digant Jesus goulenomp , Christenien ,
Pardon evit an oll dorsetourien .

ARRET

Rentet dre ar C'honcour Royal d'eus ar quear a Rouan ,
pehini a gondaon d'ar boan d'eus ar maro an anno d'eus
a August RENOT , jardiner , oajet a bevar bloas a daou-
uguent , guinidic eus a Fecamp , arrondissamant an
Havr pe Nor-Nevez , accuset hac anavezet coupabl da
veza lakeet d'ar maro peder Leanez d'eus a bere ar guenta
a oa c'hoar de dad , Mac'harit RENOT , oajet a zaouzev
vloas a tri-uguent . — Guillotinet e bet var blaçen Rouan ,
da eis heur just d'eus ar mintin .

Scritur guirion Olier MERCER , pehini ne lake kêt e bluen da ober usach faos
d'eus ar c'hraç en d'eus digant Doue da reï preuen d'ar re incredul .

Bremàn me a brezego
Evit an eïl dorset ,
A gondu c'hoas d'ar maro
Gant ar memes sujet .
Spontus eo hon torfejou ,
Francisien epouvant ,
Evel pa golfemp graçou
Mén font ar vadiant .

Coms a rér d'eus a eun dêñ ,
August Renot hanvet ,
A gresk nombr ar vanden
A gorfou badeet ,
Hac a zo en em livret
D'an debochou monden ,
Araog m'an d'eus remerket
Hent hor Mestr souveren .

P'an devoa seziz bloaz Renot ,
E vam a zo marvet ,
Hac e dad e voa ker sot
N'en d'eus-an ket jujet ,
Dont a rë dre ma save
Da veza libertin ,
An oll vicou a heuille ,
Hac implija ar guin .

Pa voa eun tamik savet ,
Dêñ yaouank furius ,
E dad en d'eus goal dretet ,
En eur fæçon grevus ,
Betec ma e bed marvet ,
Dindan e zreid indign ,
Merket è e voa sec'het
Gant an ardeur malin .

Uguent mil liour a lesor
Gant August en chômaj ,
A dezan pa voa penner ,
N'en d'eus ket a bartaj ;
Evit daouzee mil int guerset ,
M'an devoa ractal arc'hant ,
Na n'e vo ket arrêtet ,
Roulla renk , ar mechant.

C'hueec'h mil a né a roas
D'eur plac'h en d'eus choaset ,
En pehini ech' espere
E vije e bried ;
Ar rest en d'eus dispignet
En aotel ar jeuyou ,
Ar plac'h se zo partiet
Collet e oll vadou .

Eur c'hoar d'e dad en devoa
Hac a voa leannes ,
Eman souden a laka
Adressi da onnes ,
'Vit en lakat mar galje
Er gouënt jardinier ,
Prest a c'heï d'ar charite
Ma ne roul e vicher .

An nombr demeus a dri mis
E labour gant dousder ,
Passion e yaouancis ,
A rê dezan miser ;
Chetu èn en jenamant
Ennon è tourmantet ,
Ne man ket a reglamant
En deveus habituet .

Ne oar petra da gompreñ ,
Ken neubeut da ober ,
E dintin en d'eus moyen ,
Hac èn 'zo heriter ;
Kenta plaç ma cavo
E hunan a goste ,
E amser a finisso
Evit m'en d'ho e leve .

Eun devez a voa er jardin
E vorda eur c'harre ,
Hac e velas e dintin
E pourmén en alle ,
Kemer a res e groassant
Hac e faoutas e sen ,
Teîr all a deu prontamant ,
Ractal en he c'hichen .

O feder int bet ecraset
Gantan eb arrêti ,
Eun toul en d'eus commanceet
Evit o interri ;
Unan d'eus e vignonet
A zo deut e vetec ,
Mes n'en d'eus-an ket tapet ,
O lakat en ho bez .

Ed e oar da zeclari
Ar pes en deveus gret ,
En a sonje ambarki ,
Mes bet è arrêtet ,
Brigaden a brigaden
E c'her d'e c'hondui ,
Dont a ref d'ar binijen
Meritet en d'eus-ii .

Eman August o sevel
Var chafot ar maro ,
Eun nombr a rank e zerc'hel
Evit ampech ne gueo ;
E oll oad a zo sklasset ,
Gant e gonation ,
Evel m'en d'eus remerket ,
Ar c'hisselliou grondon .

Evel m'en d'oa pignet ,
Ar bazen huëla ,
E voues en d'eus bet savet ,
A res d'ar bobl soubla :
— « Pobis , c'hui a vel aze
» Plaç va bue forban ,
» Sojet mad o pugale
» Entre ma zint bian .

» Va bee'h re ver e c'hreve
» A chom da ammaren ,
» Goas abim è va bue ,
» Evit ar brassa bouillen ;
» Tostait ôil d'am souten ,
» Habitantet ar fe ,
» M'eus aon ne bein biken
» An tribut da Zoue.

» Kement'zo d'eus va zelaou
» D'ee'h en eur adressan ,
» Lavarit ar pedennou
» Er moment ma varvan ;
» Kriet var blacen Rouan
» Ar pardon d'am pec'het ,
» Evit ober va hunan
» Na vin ket selaouet. » —

Just Renot imprudent
A finis e vue ,
Bars en arrondissamant
Hâvr pe Nor* Neve
Deut a oar d'er punissa ,
Dre vomissou a boan ,
Eman e oad e crassa ,
Var Blacen vrás Rouan.

Prosternomp hor c'halon ,
Er be var hon daoulin ,
Hac offromp hon oræson ,
Dirag hor Mestr divin ,
Da c'houlen ar garante ,
Evit en adori ,
A pa vo trist hon ene ,
Ma teui d'e c'honsoli.

— AMEN. —

Guerc'hes glorijs Vari , Mam hon Doue Jesus ,
Pedit ho Map biniguet da veza truezus
En andret ar muntrer n'eus bet 'vit pinijen
Eur maro meurbet cruel ha'carguet ba anken.

VIVE LE POËTE BRETON JEAN LE GUEN, DE PLOUGUIEL.

RECIT

composet a nevez

VAR AR BLOA ZO O RÊN.

Var eun tòn nevez.

Me o ped assistantet eus a Vreiz-Izel ,
Tud savant pere a len var leor an Aviel ,
Roït din kelenadures 'vit ma hellin rima
Eur recit en guiriones , mar gallan explica.

Abalamour d'ar guernes zo queet en hon mesko ,
Hac a laka ar famiu en cals a galono ,
Perien dispos hac acquit n'ho d'eus gonit ebet ,
Hac a renko perissa en defot da gaout bouet.

Achu eo ar fidelite , n'en d'eus ken a respect ,
Nemert en em drahissa na ra ar vignonet ,
Guelet a rer ann eil breur o versa eguielle ,
A nemert an drahison na n'eus en pep contre.

Muia tra a zisconsol an tadou , ar mamou ,
Eo o elevet ar c'hiero d'eus o bugaligou ,
O c'houlen boet digant-he , 'n d'eus tam da reï dê ,
Hac a renkout o lezel 'bars n'ho extremite.

Kri eo an eil ous eguielle en amzer zo o rên ,
N'en d'eus nemert malheuriou en toues ar gristenien ,
Laza 'ra an eil eguielle , n'en d'eus ken a doujanç ,
Rac hon Salver biniguet hac e oll buissanc

Goalen an Aoutrou Doue zo ous hon castia ,
O clask lacat ar pec'her d'en em convertissa ,
Caledet en e bec'het evel eur mén kalet ,
Ha goneet e galon gant an avaristet.

Hennes zo unan d'eus ar zeis pec'het marvel ,
A gondu an eneou er flammou eternel ,
En pad an eternite da soufran tourman hou
Preparet d'ar pec'herrien gant Jesus hon Aoutrou.

Ma na chenjomp a vuez hac ober pinijen ,
Aroc ma c'happarissomp d'hon Barner souveren ,
E recefomp digantan eur setanç rigourus
En pad an eternite d'hon reontan malhurus.

Courajomp-oll pec'herrien en em humilia
En keït a m'hon d'eus amzer , d'en em convertissa
Ous Jesus-Christ hon Salver , hac hon Mam ar Verc'hës ,
Dirag e Map biniguet , hon guir advocates .

Ar c'herc'h hac ar patates o tonet da vankâ,
O d'eus lakeat ar guernes da guea er vrô-mâ;
Dre ar boes hon pec'hejou , ar c'hrim hac an offanç ,
E vir an Aoutrou Doue ouzimp e Brovidane.

Marbe madeles Doue hac hon Mam ar Verc'hes ,
Lacât c'hoas da brodui ar c'herc'h , ar patates ,
En em gaffe recouret eun nombr bras a beorien ,
Hac ho d'eus cals a vizer en amzer zo ho rên.

Ar Verc'hes glorijs Vari , hon Mam hac hon Itron ,
Zo nos deiz en trubuil dirae hon mestr guirion ,
Prosternet var e daoulin en eur skuillan daéro ,
A c'houlen pardon evidomp d'eus hon oll pec'hejo.

Chilaouomp ar responcho a n'eus groët hon Salver
O tistrei da gaet e Vam , en eun term a gole :
— « Guelet a red an offanç a ra tud malhurus ,

» Goude ma m'eus int prenet gant ma goat precius.
» Souffret e m'eus evit-he an tourmanchou cruel ,
» Douguet ma groas d'ar menez a laket da vervel ,
» Savet a crucifiet gant ma oll gouliou ,
» O tonet d'ho delivra d'eus an oll danjeriou . » —

— « Ancouet , emeï , va Map , defoto ar pec'herrien ,
» A roît dese ar pardon goude o finijen ,
» Grit dese ober pinijen hac en nos haë en dé ,

» Er plaë ma pô bolonte evit pean o glê . » —

— « Sevet , ma Mam , en ho sao hac en em consolet ,
» Ancoueet e m'eus dija an defot o d'eus grœt ,
» Dre ho comso admirabl hac ho humilité ,

» E teuin d'ho fardoni pa d'ho paet ho glê . » —

Tud a voyen charitabl , ar re a zo contant ,
Er blossez a daouguent , da reï soulajamant

D'ar beorien kez dezolet en o extremite ,
A recevo ar Barados goude fin ho pue.

Doublet ho c'haluzen d'eus a greis ho calon
Hac e kueo 'n'ho ty ar venediction

Var kement a vanefet hac en ty hac er mês ,
A c'hoas e refet an hent d'eus o silvidigues.

An hini 'ra ar recit var ar blos zo ho rên

A lâr zo extremite cals en mesk ar beorien ,

Ian AR GUEN eo e c'hano d'eus a barres Plouguiel ,

Hep sellet ous ar paper e voar reis e guentel.

JEAN LE GUEN ,
Chansonnier breton de premier ordre.